

Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку

УДК 327(510+73)«20/21»

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20556986>

Американсько-китайське цифрове суперництво: сучасні виклики

Богданова Тетяна Євгенівна,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

Чорноморського національного університету імені Петра Могили,

м. Миколаїв, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-9879-9073>

Михайленко Юлія Валеріївна,

магістрантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

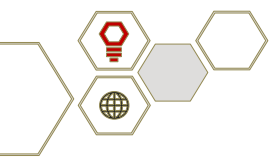
Чорноморського національного університету імені Петра Могили,

м. Миколаїв, Україна, <https://orcid.org/0009-0002-9547-3259>

Прийнято: 19.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: Метою дослідження є з'ясування специфіки сучасного етапу американсько-китайського цифрового суперництва з огляду на зростання глобальної конкуренції між демократичними та авторитарними державами, ризики та виклики внаслідок російсько-української війни, що триває вже понад чотири роки.

Методологічну основу становлять принципи історизму, системного та порівняльного аналізу. Використано проблемно-хронологічний метод для дослідження еволюції відносин між Пекіном і Вашингтоном, а також елементи політичного й економічного аналізу для оцінки результатів.

У результаті дослідження встановлено, що в останні роки відбулося становлення Китаю як цифрової імперії у геополітичній конкуренції за глобальне лідерство з США. Визначено, що сучасні американсько-китайські відносини у цифровій сфері визначають як конкуренцію, суперництво чи навіть конфронтацію. Швидкісний розвиток ШІ-технологій гостріше виявив дилему безпеки Вашингтон – Пекін, оскільки обидві сторони розглядають технологічні досягнення одна одної як потенційну загрозу. Пекінський саміт 2026 р. мав результатом домовленість між Вашингтоном і Пекіном про «стратегічну стабільність», однак розуміння даного концепту американською і китайською сторонами має різний сенс. Логіка Китаю протилежна західній, тому США і Китай будують різні моделі контролю над технологіями, в т.ч. і над ШІ.

Ключові слова: США, Китай, ШІ, цифрове суперництво, геополітична конкуренція.

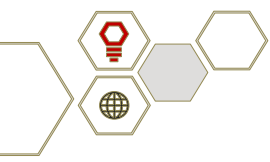
US-China digital rivalry: contemporary challenges

Tetiana Bohdanova,

PhD in Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of International Relations and Foreign Policy, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-9879-9073>,

Yuliia Mykhailenko,

Master student at the Department of International Relations and Foreign Policy, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0002-9547-3259>

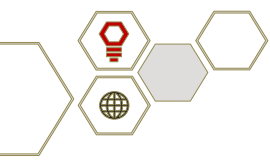
Abstract: The aim of this study is to examine the specific characteristics of the current phase of U.S.-China digital rivalry in light of growing global competition between democratic and authoritarian states, as well as the risks and challenges arising from the Russia-Ukraine war, which has been ongoing for over four years.

The methodological framework is based on the principles of historicism, systems analysis, and comparative analysis. A problem-chronological method was used to study the evolution of relations between Beijing and Washington, as well as elements of political and economic analysis to evaluate the results.

The study found that in recent years, China has emerged as a digital empire in the geopolitical competition for global leadership with the United States. It was determined that contemporary U.S.-China relations in the digital sphere are characterized by competition, rivalry, or even confrontation. The rapid development of AI technologies has further exacerbated the Washington–Beijing security dilemma, as both sides view each other’s technological achievements as a potential threat. The 2026 Beijing Summit resulted in an agreement between Washington and Beijing on “strategic stability,” yet the American and Chinese sides interpret this concept differently. China’s logic is the opposite of the West’s, which is why the U.S. and China are developing different models for controlling technology, including AI.

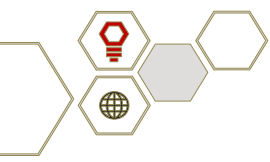
Keywords: U.S., China, AI, digital rivalry, geopolitical competition.

Постановка проблеми. У травні 2026 р. Президент США Дональд Трамп ухвалив рішення про відтермінування підписання виконавчого указу, який передбачав би посилення державного нагляду за індустрією штучного інтелекту, всього лише за кілька годин до запланованої церемонії підписання в Білому домі. Цей документ мав на меті перевірку ШІ-моделей і посилення взаємодії урядових структур із технологічними компаніями. За кілька годин до запланованого на 21 травня підписання указу, на якому мали бути присутні керівники галузі, Д. Трамп заявив журналістам в Овальному кабінеті, що указ

зобов'язував би компанії, які працюють у сфері ШІ, попередньо демонструвати свої моделі федеральному уряду. За словами Д. Трампа, такий крок відкинув би США назад у конкурентних перегонах з Китаєм, у якій, на думку американських аналітиків у сфері ШІ, США перемагають [1]. І це всього за кілька днів потому, як завершився пекінський саміт, на якому Вашингтон і Пекін начебто домовилися про «стратегічну стабільність», однак, як влучно зауважує аналітикиня З. Лю, «вони не визначають її однаково» [2]. На її думку, пекінський саміт не вирішив питання конкуренції між США та Китаєм. Натомість він дав решті світу привід для занепокоєння щодо нової невизначеності: чи «стратегічна стабільність» між США та Китаєм стримуватиме суперництво, приховуватиме його чи перетворить на двосторонню угоду «над їхніми головами».

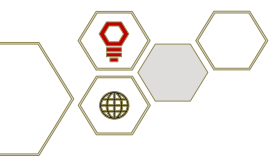
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика конкуренції, суперництва чи навіть конфронтації у відносинах між США та КНР на сучасному етапі у різних сферах є предметом численних публікацій вітчизняних і зарубіжних науковців. Закцентуємо увагу лише на дослідженнях, присвячених ролі Китаю у процесах діджиталізації, цифрової трансформації та ШІ. Н. Вінникова [3] та О. Івасечко і Є. Глотова [4] у своїх публікаціях висвітлюють становлення Китаю як цифрової імперії у геополітичній конкуренції за глобальне лідерство. Автори наголошують на трансформації Китаю з «світової фабрики» у цифрового гегемона з імперськими амбіціями через упровадження масштабних ініціатив на кшталт «Цифрового Шовкового шляху», розбудови інфраструктури 5G, домінування китайських технологічних корпорацій у глобальному просторі, а також експорту моделей цифрового авторитаризму [4, с. 275]. С. Костишева та Д. Веденєєв зосереджуються на розкритті процесу становлення, концептуальних засад та структури і функціоналу державної системи інформаційного протистояння як інструменту забезпечення стратегічних інтересів Пекіну на міжнародній арені [5]. О. Шевчук та Д. Конопляник аналізують інформаційний вимір

зовнішньополітичної стратегії КНР щодо США та роблять висновок про перехід до стратегії стримування Китаю, хоч в офіційній риторичі Вашингтон використовує слово «конкуренція» [6, с. 133]. Представляє інтерес і огляд академічного дискурсу Китаю щодо міжнародної політики США 2022–2024 рр., здійснений науковицями С. Гудимою та О. Теленко [7].

Г. Мур у своєму дослідженні ставить питання: «Чи щиро Китай відстоює кіберсуверенітет як міжнародну норму, чи це лише питання, яке його турбує всередині країни? Чи не суперечать закони Китаю та технології й практики його власної компанії *Huawei* заявленим Китаєм нормам кіберсуверенітету?» [8], і намагається дати відповіді. Ч. Райт оцінює проєкт *Digital Silk Road (2015)* як цифровий колоніалізм, у рамках якого КНР створила потужну глобальну інфраструктуру даних та здійснює експорт технологій стеження диктаторам і неліберальним режимам у країнах, що розвиваються, зокрема, в Африці [9]. Ч. Цзен акцентує увагу на ролі ШІ, розвиток якого ускладнив традиційну дилему безпеки Вашингтон – Пекін, оскільки обидві сторони розглядають технологічні досягнення одна одної як потенційну загрозу. На його думку, успіх *ChatGPT* викликав не лише побоювання Китаю щодо втрати позицій у технологічній та стратегічній конкуренції, а й побоювання щодо загроз ідеологічної безпеки та безпеки режиму. У відповідь Китай вжив низку заходів, спрямованих на регулювання генеративного ШІ для збереження внутрішньої стабільності та одночасного розвитку власних технологічних можливостей. Ці реакції, у поєднанні з технічним успіхом китайського *DeepSeek*, змінили конкурентне середовище, що викликало стратегічну невпевненість у США та вивело ШІ-змагання Вашингтон – Пекін на новий, більш інтенсивний, етап [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на зростання глобальної конкуренції між демократичними та авторитарними державами, ризики та виклики внаслідок російсько-української війни, що

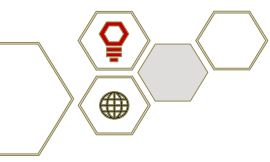

триває вже понад чотири роки вважаємо за доцільне висвітлення сучасних рис суперництва у цифровій сфері між США та КНР.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою є з'ясування специфіки сучасного етапу американсько-китайського цифрового суперництва. Автори ставлять такі завдання: охарактеризувати сучасний етап цифрової конкуренції США – КНР; визначити виклики та ризики для світової політики та міжнародних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку української аналітикині Аліни Гриценко з Центру міжнародної безпеки за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні, США намагаються стримати зростання впливу Китаю, підтримуючи союзників і розвиваючи мережу «мініальянсів», тоді як Пекін, своєю чергою, кидає виклик установленим правилам сучасного світопорядку, інвестуючи у розвиток незахідних коаліцій. У цьому контексті конфронтація між двома державами набуває форми стратегічного суперництва, де ключовими інструментами стають не лише військова компонента, а й торгівля, інновації, технології та ідеологічне змагання за моделі майбутнього світового устрою [11, с. 4].

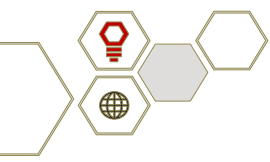
Цифрова конкуренція між Вашингтоном та Пекіном була очевидною з початку 2000-х років, а з початком першої каденції Д. Трампа (2017-2021 рр.) США демонструють дедалі рішучіші спроби зупинити поширення китайських цифрових технологій. Найбільш помітно Вашингтон намагався підірвати спроби *Huawei* поставляти технології 5G у всьому світі, використовуючи домінування США у світовому виробництві мікрочипів, зокрема, у 2019 році доступ *Huawei* до мікросхем американського виробництва був обмежений, а в 2020 – іноземним фірмам, залежним від американських технологій, було заборонено продавати свої мікрочипи *Huawei* [4, с. 279]. З початком другої каденції Д. Трампа (2025) ситуація в цій сфері виглядає більш гострою. Деякі дослідники на позначення цифрових змагань між Вашингтоном і Пекіном навіть застосовують поняття «конфронтація» [12]. Пекін став не лише

економічним конкурентом, але й важливим гравцем у таких критичних сферах, як виробництво високих технологій, штучний інтелект і квантові технології. Особливу тривогу викликають амбіції Китаю стати лідером в технологічних індустріях, що спостерігається, зокрема, в рамках ініціативи “*Made in China 2025*”, яка передбачає посилене виробництво і розвиток технологій, що потенційно можуть позбавити США економічної переваги. Зокрема, у сфері 5G, коли Китай через компанію *Huawei* став світовим лідером [11, с.7]. Водночас США ставлять під сумнів безпеку китайських технологій і активно лобіюють у міжнародній спільноті за заборону або обмеження участі китайських компаній у розбудові глобальної технологічної інфраструктури.

На думку О. Костенка, пекінський саміт засвідчив «перевірку позицій» перед боротьбою за контроль над майбутньою цифровою інфраструктурою, штучним інтелектом і віртуальними платформами. На сьогодні Китай уже створив багаторівневу систему регулювання цифрових платформ, віртуальних персонажів і генеративного ШІ. Центральну роль відіграє Адміністрація кіберпростору Китаю (CAC), підпорядкована Центральній комісії з кіберсправ на чолі із Сі. Це політико-технократичний регулятор, що поєднує контентний контроль, кібербезпеку, регулювання алгоритмів, нагляд за даними й сертифікацію ШІ [12].

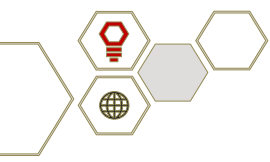
Китай стрімко вступає в нову фазу розвитку інтернету, рушійною силою якої є «супердодатки» на базі штучного інтелекту, здатні приймати рішення, робити покупки та замовляти послуги для користувачів. За оцінками, понад 600 мільйонів китайців уже скористалися такими інструментами на базі штучного інтелекту. Замість того, щоб вручну переглядати додатки, користувачі можуть просто попросити помічника на базі штучного інтелекту виконати такі завдання, як замовлення їжі, бронювання послуг або покупки в інтернеті. Це знаменує третю еру інтернету в Китаї. У першій домінували пошукові системи, такі як *Baidu*, а друга оберталася навколо супердодатків для смартфонів, що поєднували обмін повідомленнями, платежі, покупки та

розваги. Зараз компанії змагаються у створенні систем штучного інтелекту, здатних діяти самостійно від імені користувачів. Великі компанії, зокрема *Alibaba*, *Tencent* та *ByteDance*, інтегрують штучний інтелект у свої платформи. *Alibaba* підключила свій чат-бот *Qwen* до *Taobao*, а *Tencent* вбудовує штучний інтелект у величезну мережу міні-програм *WeChat* [13].

Дженсен Хуан, президент та головний виконавчий директор *Nvidia* визнав, що *Nvidia* «значною мірою поступилася» китайському ринку чіпів штучного інтелекту *Huawei*, оскільки експортні обмеження США продовжують змінювати світову напівпровідникову промисловість. Хуан сказав, що повторні американські заходи контролю над експортом передових чіпів значно послабили позиції *Nvidia* в Китаї, створюючи можливості для швидкого розширення китайських компаній. Він попередив, що обмеження експорту технологій США може зрештою посилити китайських конкурентів, а не уповільнити їх. Китайські фірми, особливо *Huawei*, прискорили розробку вітчизняних чіпів штучного інтелекту, оскільки Пекін прагне більшої технологічної самодостатності. Проте китайський ринок може зрештою знову відкритися для американських постачальників, підкреслює Дж. Хуан. Однак, скорочення доступу *Nvidia* до Китаю підкреслює зростаючий технологічний та економічний розрив між Вашингтоном та Пекіном у світовій гонці штучного інтелекту [14].

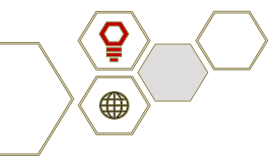
Аналітики *Financial Times* зазначають, що *Huawei*, ймовірно, отримає найбільшу частку ринку ШІ-чіпів у Китаї цього року, із прогнозованими доходами на рівні 12 млрд дол. та високим попитом на її процесори *Ascend 950PR*, що зумовлений імпортозаміщенням на тлі обмежень щодо *Nvidia*. Цей зсув підтримується політичним тиском на локалізацію постачань і триваючим експортним контролем з боку китайської влади, що дозволяє *Huawei* – попри технологічне відставання та прогалини в програмній екосистемі – розширювати виробництво та позиціонувати свої чіпи для завдань ШІ-інференції [15].

У китайській моделі держава диригує оркестром із *Huawei, DeepSeek, Alibaba, Tencent, ByteDance, Baidu, SMIC, SenseTime*. Стратегія Китаю полягає у ставці на відкриті й доступні ШІ-моделі (*DeepSeek, Qwen* чи *Kimi*). Якщо модель безкоштовна й має 90% продуктивності найдорожчої західної, ринок іде до вас без політичного тиску. Плюс кожна з цих моделей працює в межах САС-каркасу – й експортується в комплекті з регуляторним режимом. Отже, підсумовує О. Костенко, Пекін експортуватиме «технології + модель державного контролю» як рамку «цифрового суверенітету» для країн Глобального Півдня [12].

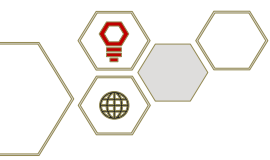
Як доводять українські дослідниці О. Івасечко та Є. Глотова, Китай сьогодні формує новий вимір глобального впливу – цифрову імперію, яка базується не на класичній військовій чи політичній експансії, а на домінуванні у сфері технологій, обробки даних, штучного інтелекту й інфраструктури цифрового контролю. У контексті сучасного геополітичного протистояння між США та Китаєм це цифрове домінування набуває ще більшої ваги: йдеться не лише про технології, а про те, хто контролює інформацію, інфраструктуру зв'язку, персональні дані мільярдів людей [4, с. 281-282].

Американська компанія *Anthropic* у травні 2026 р. опублікувала звіт про глобальну конкуренцію між США та Китаєм у сфері штучного інтелекту. Автори матеріалу попереджають, що рішення, ухвалені вже цього року, визначать, хто формуватиме правила й норми трансформаційних технологій у наступному десятилітті. Ця конкуренція розгортається на чотирьох фронтах: 1) розробка штучного інтелекту: які країни створюють найпотужніші моделі штучного інтелекту; 2) впровадження на національному рівні: які країни найефективніше інтегрують штучний інтелект у комерційний та державний сектори; 3) глобальне поширення: які країни впроваджують глобальну інфраструктуру штучного інтелекту, на якій базується світова економіка; 4) стійкість: які країни зберігають політичну стабільність у період економічних перетворень [16].

Два сценарії 2028 року згідно з аналітичним звітом *Anthropic*. У першому сценарії США закривають лазівки в експортному контролі, зупиняють атаки на дистиляцію та активно просувають американський ШІ на глобальному ринку. Американські моделі випереджають китайські на 12–24 місяці, «країна геніїв у дата-центрі» – рівень інтелекту, який *Anthropic* асоціює з трансформаційним ШІ, – стає реальністю у кібербезпеці, фінансах, охороні здоров'я та науках про життя. Демократії формують міжнародні норми, а США отримують важелі впливу для діалогу з Пекіном щодо управління ШІ. У другому сценарії США не вживають рішучих кроків. Китайські лабораторії продовжують отримувати доступ до американських чипів через треті країни та незаконно копіювати останні моделі. КНР виходить на паритет із США, норми ШІ формують авторитарні режими, а найкращі моделі забезпечують автоматизовані репресії у глобальному масштабі. Паралельно *Huawei* та *Alibaba* розгортають мережу дата-центрів по всьому світу – особливо на ринках Глобального Півдня – і захоплюють нішу «досить гарного та дешевого» ШІ [16].

На саміті в Пекіні Президент США Дональд Трамп і Голова КНР Сі Цзіньпін планували обговорити ризики ШІ, проте геополітичне суперництво та взаємні звинувачення в шпигунстві загальмували пошуки компромісу. Радник з питань нацбезпеки США в адміністрації Дж. Байдена (2021-2025 рр.) Джейк Салліван у новій публікації зазначає, що вже недостатньо лише винаходити. Потрібно вміти швидко масштабувати технології, виробляти їх удома або разом із союзниками, захищати критичні сектори від недобросовісної конкуренції та не дозволяти супернику контролювати ключові вузли залежності – від батарей і рідкоземельних елементів до чипів, ШІ та біотехнологій. Чотири стратегічні опори для США у відносинах з КНР, на думку Дж. Саллівана: 1) відновлення техно-індустріальної бази; 2) прискорення військових інновацій для стримування конфліктів, насамперед навколо Тайваню; 3) формування демократичного цифрового порядку;

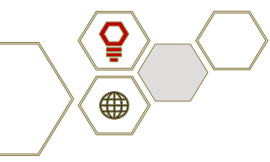

4) збереження мінімальної стабільності у відносинах із Китаєм, щоб конкуренція не переросла в катастрофу. Формула – *small yard, high fence*: обмежувати доступ лише до найчутливіших технологій, але робити це жорстко й послідовно. Водночас конкуренція, на його думку, не виключає співпраці там, де йдеться про глобальні ризики, клімат чи контроль над небезпечними наслідками розвитку ШІ [17].

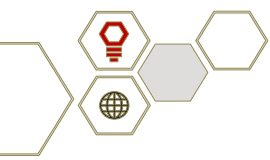
Висновки. У результаті дослідження встановлено, що сучасні американсько-китайські відносини у цифровій сфері визначають як конкуренцію, суперництво чи навіть конфронтацію. Швидкісний розвиток ШІ-технологій гостріше виявив дилему безпеки Вашингтон – Пекін, оскільки обидві сторони розглядають технологічні досягнення одна одної як потенційну загрозу. Погоджуємося з О. Костенком у тому, що логіка Китаю протилежна західній. США і Китай будують різні моделі контролю над технологіями, в т.ч. і над ШІ. Трансформація міжнародної безпеки в добу штучного інтелекту та кіберзагроз є об'єктивним і незворотним процесом, який вимагає не тільки технічних рішень, а й нових концептуальних підходів, правових норм і політичної волі держав.

Список використаних джерел

1. Trump Postpones AI Order Because of Concerns About Overregulation. *The Wall Street Journal*. 2026. May 21. URL: https://www.wsj.com/tech/ai/trump-executive-order-ai-advanced-models-57bcc955?mod=tech_lead_pos4
2. Liu Z. Z. China and the U.S. Agreed to 'Strategic Stability' in Beijing. They Don't Define It the Same Way. *Council of Foreign Relations*. 2026. May 18. URL: <https://www.cfr.org/articles/china-and-the-u-s-agreed-to-strategic-stability-in-beijing-they-dont-define-it-the-same-way>
3. Вінникова Н. Китай як глобальна цифрова імперія. *Політикус*. 2022. Вип. 1. С. 128-130.

4. Івасечко О., Глотова Є. Китай як цифрова імперія: потенціал та перспективи. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2025. Випуск 62. С. 274–284.
5. Костилева С. О., Веденєєв Д. В. Становлення системи інформаційного впливу Китаю як складової стратегії неконвенційного протиборства (кінець ХХ – перша чверть ХХІ ст.): цивілізаційні особливості, науково-концептуальні засади, інфраструктура. *Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал*. № 3(31). 2025. С. 143-162.
6. Шевчук О., Конопляник Д. Інформаційний напрям зовнішньополітичної стратегії КНР щодо США у постбіполярну епоху. *Acta De Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2025. Вип. 9. С. 132-140. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2025.09.132>
7. Гудима С., Теленко О. Огляд академічного дискурсу Китаю щодо міжнародної політики США у період 2022–2024 рр. *Китаєзнавчі дослідження*. 2025. Вип. 4. С. 27-42. <https://doi.org/10.51198/chinesest2025.04.27>
8. Moore G.J. Huawei, Cyber-Sovereignty and Liberal Norms: China's Challenge to the West/Democracies. *Journal of Chinese Political Science*. 2023. Vol. 28. #1. P. 151-167. <https://doi.org/10.1007/s11366-022-09814-2>
9. Wright C. China's Digital Colonialism: Espionage and Repression along the Digital Silk Road. *SAIS Review of International Affairs*. 2021. Vol. 41. #2. P. 89-113.
10. Zeng J. ChatGPT as a security threat: US–China security dilemma in the generative AI race. *The British Journal of Politics and International Relations*. 2025. URL: <https://doi.org/10.1177/13691481251389415>.
11. Гриценко А. Перспективи протистояння США та Китаю: вплив на геополітичні процеси і розвиток ситуації навколо Тайваню. *Центр міжнародної безпеки, Представництво Фонду Конрада Аденауера в Україні*. 2025. URL: https://www.kas.de/documents/d/ukraine/hrytsenko_us-china-confrontation_ukr

12. Костенко О. США і Китай ділять майбутнє ШІ: що стоїть за зустріччю Трампа та Сі. *Дзеркало тижня*. 2026. 21 травня. URL: <https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/ssha-i-kitaj-diljat-majbutnje-shi-shcho-stojit-za-zustrichchu-trampa-ta-si.html>

13. AI super-apps are remaking China's internet. *The Economist*. 2026. May 17. URL: <https://www.economist.com/business/2026/05/17/ai-super-apps-are-remaking-chinas-internet>

14. Nvidia says it has 'largely conceded' China's AI chip market to Huawei. *CNBC*. 2026. May. URL: <https://www.cnbc.com/2026/05/21/nvidia-jensen-huang-china-ai-chip-market-huawei.html>

15. Huawei's AI chip sales surge as Nvidia stalls in China. *Financial Times*. 2026. May. URL: <https://www.ft.com/content/b82fa156-d1db-40e5-bce5-3c5f8f54069b?syn-25a6b1a6=1>

16. 2028: Two scenarios for global AI leadership. *Anthropic*. 2026. May. URL: <https://www.anthropic.com/research/2028-ai-leadership>

17. Sullivan J. The Tech High Ground. What it will take to gain the advantage over China. *Foreign Affairs*. 2026. May. URL: https://www.foreignaffairs.com/united-states/tech-high-ground-jake-sullivan?s=EPPZZ006A1&utm_medium=promo_email&utm_source=issue_launch&utm_campaign=PROM_MJ26%20Issue%20Launch%20Announcement_042226&utm_content=20260422&utm_term=N&utm_id=A